

A szakma javaslatai a légi térképészeti UAV tevékenység jogi szabályozásának optimalizálása érdekében

2015. március - decemberben szakmai bizottság ülésezett a légi távérzékelés és fotogrammetria jogi környezetének szakmai véleményezése kapcsán. A bizottságban számos uav fotogrammetriai szolgáltató, több repülőgépes fotogrammetriai szolgáltató, a Nemzetközi Térképészeti Szövetség (International Cartographic Association) elnöke, számos egyetem geoinformatikai és távérzékelési szakértője, tanszékvezetője, állami intézetek osztályvezetői, utasforgalmi és ultrakönnyű, valamint sárkányrepülő pilóták, és - legnagyobb létszámban - földmérő mérnökök és uav operátorok vettek részt. A szakmai bizottság ülésein a következő javaslatok kerültek elfogadásra:

Az üzleti célú uav repülések jogi környezetével kapcsolatban a következő javaslatokat fogalmazták meg:

1. Azoknak a földrajzi területeknek az esetében, ahol a jogszabály légtér igénylést ír elő, érdemes volna egy online engedélykérelmi felület létrehozása, ahol két nappal előre kell jelezni az RPAS és UAV repülés tervezett helyét. A számítógépes rendszerben kellene minden félnek (légtérigénylőnek) jeleznie légtérigénylési szándékát, a rendszer bírálja el, hogy foglalt-e a kijelölt légtér része, vagy egésze. A hadseregnek, a katasztrófavédelemnek és életvédelmi szervezeteknek legyen kizárólag olyan joga, hogy kiadott légtérhasználati engedélyt visszavonhat saját használati igény miatt. Ebben az esetben az igénylő automatikusan sms és e-mail értesítést kapna a felszállás tilalmáról. A rendszer üzemeltetését és felügyeletét független jogi szervezetnek, olyan hatóságnak kellene ellátnia, amely nem nyújt profitorientált légi felmérési szolgáltatást. Meg kell vizsgálni azt a lehetőséget, hogy egy légtérben több UAV egyszerre repülhessen.
2. 10 km²-nél nagyobb eseti légtér megállapításra automatikusan ne legyen lehetőség az automatikus elbírálású online igénylés során. Az ennél nagyobb repülési területek tartozzanak eseti elbírálás alá.
3. A 48 órán belül kiadott légtérendedély érvényessége maximum egy hét legyen. A légtérendedély igénylésért méltányosnak gondolt összeg maximuma 3000 Ft.
4. Továbbra is szeretnénk, hogy eseti légtér alkalmazása esetén a repülés megkezdése előtt harminc perccel aktiválni kelljen a légtérrel és a repülés után vagy a megghiúsulást követően deaktiválni kelljen azt, hogy a fennmaradó időben a polgári repülés más ágazatai zavartalanul működhessenek.
5. Vállalkozási célú regisztrált felhasználók légtérigénylése két napon belül kerüljön elbírálásra, mert hosszabb várakozási idő ellehetetlenítené a vállalkozásokat, előnyhöz juttatná a kizárólag állami megrendelésre dolgozó mamutvállalatokat, akik folyamatos megbízással rendelkeznek. A hosszú elbírálási idő a jogkövető magatartás ellen fordítja a tömegeket.

A szerzői jogokkal és tulajdonjogokkal kapcsolatos jogi környezettel kapcsolatban a következő javaslatokat fogalmazták meg:

1. A távérzékelésről szóló jogszabályokat hozzák összhangba az alapvető szerzői jogi előírásokkal, különösen ideértve a szerző nyilvánosságra hozatallal és a távérzékelési felvételek felhasználásával kapcsolatos jogosultságaira. Az Alaptörvénnyel való összhangra való törekvésként, és a Magyarország által vállalt nemzetközi kötelezettségekből következően a távérzékelési célú légifelvételek szerzői jogairól a szerző ne legyen lemondatható, a 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról II. Fejezet 11. § és III. Fejezet 16. § legyen érvényes a légi felvételekre és egyéb távérzékelési állományokra is. A 2012. évi XLVI. törvény (18. §. és 32. § (2)) se mondathassa le a légi felvételezőket és térképészeti szervezeteket a szerzői jogukról. A távérzékelési célú és egyéb légi felvételek, mért adatok és eredmények tulajdonjogáról a szerzőket (és/vagy megrendelőket) ne lehessen automatikusan lemondatni.
2. A beszolgáltatott felvételek jogi helyzetét és lehetséges felhasználási módjait az annak készítését meghatározó vállalkozási szerződés határozza meg, közjogi szabályozói eszközzel csak akkor vonhassák el ideiglenesen az érintettek rendelkezési jogát ezen anyagok felett, ha azt egyértelmű nemzetbiztonsági érdek indokolja. A tulajdonjogokat a termék készítését meghatározó Vállalkozási szerződés határozza meg. A vállalkozási szerződéstől függően általában a készítőt és/vagy befektetőt és/vagy a megrendelőt illetik meg a tulajdonjogok, így közülük kerülnek ki az állományokkal rendelkezni jogosultak. A tulajdonjogok hányada a vállalkozási szerződés alapján dől el. A Földmérési és Távérzékelési Intézet értékesítheti a benyújtott állományokat, de csak százalékos értékesítési jutalékot vonhasson le a bevételből (lásd 1. pont).
3. A megrendelő határozza meg a távérzékelési, fotogrammetriai, térképészeti termék minőségi követelményeit. Kizárólag ő dönthet arról, mennyi pénzt szán a felmérésre, és az ő anyagi és minőségi kompromisszuma (lehetőségei) határozzák meg a felmérés minőségét, nem egy harmadik felügyeleti szervezet. Amennyiben a minőségi követelményeket nem az adathasználó megrendelő, hanem egy harmadik fél határozná meg, ez szükségtelenül megnöveli – a gyakran közpénzből gazdálkodó megrendelőknél jelentkező – költségeket, ráadásul „törvényen kívül helyez” számos, a készítési célnak egyébként teljesen megfelelő felmérést is. Így számos a készítési célnak megfelelő felmérés indokolatlan meghiúsulása is várható lenne.
4. Minden piaci résztvevőre ugyan azok a szabályok vonatkozzanak, a külföldiekre és a belföldiekre egyaránt. Ameddig a külföldi óriásvállalatokkal nem lehet betartatni a szabályozás egyes elemeit, addig a hazai résztvevőkön se elehessen azokat számon kérni, mert ez torzítja a piaci versenyt és behozhatatlan hátrányt jelent a hazai szervezeteknek.
5. Az adatokkal rendelkezni jogosultak nyilatkozhassanak arról, hogy nem kívánják a Termék állami átvételét, mert amennyiben a beszolgáltatott termék állami átvétele megvalósul, úgy a Földmérési és Távérzékelési Intézet már nem köteles fizetni a továbbértékesítés esetén a rendelkezni jogosultaknak (A 2015. november 11. FÖMI egyeztetés során elhangzott, hogy az állami átvétel után nem kötelesek kifizetni a rendelkezni jogosultat).
6. Azokban az esetekben, amikor a rendelkezni jogosultak úgy nyilatkoznak, hogy nem szeretnék az állami átvételt, a légi felvételeket és egyéb felmérési anyagokat ne kelljen beszolgáltatni, csak a végterméket, de annak tulajdonjoga is maradjon meg a Termék létrejöttét is meghatározó Vállalkozási Szerződésben foglaltak szerint.

7. Amennyiben az adat előállításához nem használtak fel közpénzt, azt továbbra se kelljen beszolgáltatni.
8. A beszolgáltatást a legalább 51%-ban közpénzből készült állományokra kellene korlátozni.
9. Lehessen olyan szerződést kötni a FÖMI-vel a részben vagy egészben közpénzből készült anyagok beszolgáltatása előtt, amelyben a rendelkezni jogosult megszab egy árat, amit minden értékesítés után ki kell, hogy fizessen neki a FÖMI, fél éves elszámolásban. Az árképzésben a térképezett terület nagysága és a termék terepi felbontása, valamint csatornáinak száma legyen a meghatározó.
10. Amennyiben állami átvételre van szükség, úgy az átvételt érkezési sorrendben kelljen végrehajtani.
11. A beszolgáltatott adatokkal kapcsolatban a FÖMI ne emelhesen minőségi kifogást és ne rangsorolhassa a szolgáltatókat. A beszolgáltatott felvételek minősége elsősorban nem a szolgáltató képességein, hanem a megrendelő fizetési hajlandóságán múlik. A piaci résztvevők egyoldalú rangsorolása sérti a szolgáltatók jogait.
12. A termékek minőségét ne valamilyen állami adatbázishoz hasonlítsák, hanem csak és kizárólag a valóság, azaz az ellenőrző mérés legyen mérvadó.
13. Érdemes volna nyilvánosan elérhető, mindenre kiterjedő adatbázist vezetni a beszolgáltatott felvételekről és az archív anyagokról.
14. Amennyiben valamelyik rendelkezni jogosultnál megsemmisül vagy megsérül az adat, a FÖMI ingyenesen, vagy a ténylegesen felmerült költségnek megfelelő áron (adminisztráció, adathordozó és szállítás költsége) engedje meg a visszamásolását a jogosultak számára.
15. A FÖMI értékesítse a felvételeket jutalék ellenében. Kizárólag katasztrófavédelmi és honvédelmi célokra használhassa fel a termékeket ingyenesen.
16. Ha valaki elviszi az Intézetbe a felvételeit a saját merevlemezén, saját útiköltségén, akkor a beszolgáltatás során másolják át, de a szolgáltató lemezét adják vissza, vagy a beszolgáltatás igazolt költségeit térítsék meg.
17. A személyi jogok és adatvédelem kapcsán a 2013. évi V. törvényt látjuk érdemesnek alapul venni. Ahogyan ma már rengeteg fényképezőgép van magánkézben, a légi felmérések esetében (UAV-oknál is) kizárólag a fényképészethez hasonló felelősséggel legyen korlátozva a tevékenység. Amennyiben felismerhetőek emberek vagy rendszámok a légifelvételen, legyen kötelező megkérdezni az érintetteket a szereplés engedélyezéséről, és ha nem járulnak hozzá, kitakarást kelljen alkalmazni. A meglévő személyi jogvédelmi eszközök megfelelő védelmet jelentenek a távérzékeléssel összefüggő kockázatokra, külön adatvédelmi szabályokat nem tartunk szükségesnek, mert féltő, hogy a jelenlegi piaci körülmények között kezelhetetlen anyagi és adminisztratív terhet rónak a piaci szereplők nyakába. A hazai felhasználási lehetőségeket rontaná, ellenben a kémkedési és rosszindulatú felhasználókat nem korlátozná, hiszen az engedélykérés mellőzésével az egész folyamat megkerülhető.

Budapest, 2015. december 1. kedd

[A Légi Térképészeti és Távérzékelési Egyesület Szakmai Bizottságának jegyzőkönyve 32 szervezet és négy egyetem küldötteinek konszenzusos véleménye alapján.](#)

A javaslat nem tér ki a nem munkavégzési célú platformokkal kapcsolatos gondolatokra, kizárólag a légi felmérési, fényképészeti és távérzékelési repülőgépes és UAV felmérések kapcsán teszünk javaslatot. Nagyon köszönjük, hogy időt szakítanak ránk.